Nummer VN2020-006749

Directie rve grond en ontwikkel

Gemeente Amsterdam

Staf West 5.1, 25.1, 2, e **Staf**

Voordracht voor de Staf West 5.1, 25.1, 2, e van 22 juni 2020

Portefeuille Grondzaken (31)

Agendapunt Bo

Onderwerp

Stand van zaken 'Aanpak loodverontreinigingen' en pilot lood in tuinen in de Staatsliedenbuurt

Gevraagde beslispunten

1. Kennisnemen van de stand van zaken 'Aanpak loodverontreinigingen'
2. Kennisnemen van de voorgenomen pilot lood in tuinen in de Staatsliedenbuurt

Onderbouwing beslispunten

Ad1) Kennisnemen van de stand van zaken 'Aanpak loodverontreinigingen'

Diffuus lood in de bodem, een serieus gezondheidsprobleem

Binnen de vooroorlogse gebieden van Amsterdam en in enkele (voormalige) dorpskernen daarbuiten (zoals de Osdorperweg), is sprake van een verontreinigde oudstedelijke ophooglaag. Het loodgehalte in de bodem is hier op veel plekken verhoogd.

Al langer is bekend dat lood schadelijk is voor de gezondheid. De mens wordt blootgesteld aan lood via voeding, drinkwater, lucht, huisstof en gronddeeltjes. Lood is met name schadelijk voor jonge kinderen (0-6 jaar). In 2015 heeft het RIVM een rapportage uitgebracht waaruit blijkt dat blootstelling aan lood vanuit de bodem schadelijker dan eerder werd gedacht. Om gemeenten houvast te bieden hebben de GGD 's in 2016 een gezamenlijk advies opgesteld. In dit advies zijn 'gezondheidskundige advieswaarden' vastgesteld. Het Amsterdams beleid voor diffuus bodemlood is gebaseerd op deze gezondheidskundige advieswaarden en vastgelegd in de Nota Bodembeheer (BD2019-006137, 6 november 2019).

Als bijlage is toegevoegd de aan de wethouders 5.1, 2, e en 5.1, 2, e aangeboden tussenrapportage waarin dieper wordt ingegaan op de hele aanpak van lood in de bodem.

De Amsterdamse aanpak richt zich op twee hoofdsporen: speelplaatsen en tuinen.

Speelplaatsen

De inventarisatie van de speelplaatsen is inmiddels stadsbreed voor circa 80% uitgevoerd. Het resultaat tot nu toe is dat, op een totaal van 1600 speelplaatsen, ter plaatse van circa 10 speelplaatsen bodemsanering noodzakelijk is. De sanering van deze speelplaatsen wordt door de gemeente voorbereid en bekostigd.

Tot nu toe zijn in Stadsdeel West 164 speellocaties bekeken waarbij is beoordeeld of blootstelling aan lood een risico zou kunnen zijn. Op 44 locaties is een bodemonderzoek uitgevoerd waarbij op 1 locatie een verhoogd gehalte is vastgesteld en saneringsmaatregelen wenselijk zijn. De locatie betreft buitenruimte van een kinderdagverblijf. Tijdelijke sluiting van deze speelplaats is niet noodzakelijk. Blootstelling aan bodemlood zorgt niet voor acute effecten. Door gebruiksadviezen op te volgen en toezicht van de leidsters kan blootstelling aan de verontreinigde grond voorkomen worden.

Op ca. 20 speelplaatsen in stadsdeel West zal komend half jaar nog bodemonderzoek uitgevoerd worden.

Tuinenproject

In tuinen kunnen kinderen spelen en met lood verontreinigde grond binnenkrijgen. Hoewel niet iedereen kinderen tot 6 jaar heeft en tuinen vaak verhard zijn, zal het wel degelijk voorkomen dat jonge kinderen in vervuilde tuinen spelen en worden blootgesteld aan lood. De gemeente wil ook deze blootstelling terugdringen.

Een belangrijk doel van het tuinenproject is om inwoners bewust te maken van de risico's van lood en wat ze kunnen doen om de risico's te voorkomen. De aanpak van het project gaat zich richten op naar schatting ca 80.000 tuinen in Amsterdam, die zich bevinden in een gebied waar verhoogde loodconcentraties worden verwacht.

In de programmatische aanpak ligt een duidelijke verantwoordelijkheid bij ouders en tuineigenaren. Met enkele eenvoudige maatregelen zoals handenwassen, stofzuigen, het plaatsen van een zandbakje, kan de tuingebruiker de blootstelling aan verontreinigde grond verminderen of wegnemen. Dat is verreweg de snelste en meest doelmatige aanpak. De gemeente stimuleert dit door het geven van algemene en gerichte voorlichting.

Op lange termijn is het streven tuinen schoner te maken door het aanbrengen van schone grond. Dit past bovendien goed in andere gemeentelijke opgaven zoals klimaatadaptatie en rainproof. Gezocht wordt naar een goed middel om het ophogen van tuinen met schone grond te stimuleren. Het ligt daarbij voor de hand om aan te sluiten bij de natuurlijke dynamiek van stedelijke vernieuwing. Het ophogen van de tuin is nu eenmaal makkelijker bij het opknappen van een tuin of een woningrenovatie.

Ad 2) Kennisnemen van de voorgenomen pilot lood in tuinen in de Staatsliedenbuurt

De ervaring van de GGD leert dat mensen op basis van algemene informatie nauwelijks actie ondernemen. Dit kan mogelijk wel bereikt worden door een (wijk)gerichte aanpak waarbij deelname aantrekkelijk wordt gemaakt door bewoners te wijzen op de ondersteuning die de gemeente kan geven.

De wijkgerichte aanpak is grotendeels gericht op bewustwording, waarna bewoners worden geholpen om maatregelen te nemen die blootstelling tegen gaan. De pilot wordt voorbereid in samenspraak met de gebiedsmakelaar, zodat communicatie wordt afgestemd op projecten, actualiteiten of andere factoren die binnen de wijk spelen

Omdat op voorhand moeilijk te voorspellen is wat de respons op de wijkgerichte aanpak is, wordt gestart met een pilot. Met deze aanpak is in Nederland namelijk nog geen ervaring opgedaan. De wethouders 5.1, 2, e (Grondzaken) en 5.1, 2, e (GGD) zijn akkoord met de uitvoering van de pilot.

Doel van de pilot is meer inzicht in:

- Hoe risico's van lood en gebruiksadviezen het meest effectief te communiceren;
- Welke vragen er leven bij bewoners;
- Welke maatregelen door bewoners worden overwogen (Gedragsaanpassing, kleine aanpassingen in de tuininrichting of sanering);

- Of een gecombineerde aanpak met 'rainproof' werkt of dat dit te ingewikkeld is of dat andere combinaties mogelijk en wenselijk zijn;
- Wat de behoefte is aan een inloopspreekuur en hoeveel mensen behoefte hebben aan metingen en maatwerkadvies;
- Wat de kosten zijn en wat de inspanning is als dit tuinenproject wordt uitgerold over de hele historische stad.

Na de pilot wordt geëvalueerd of deze aanpak kan worden toegepast op het hele gebied waar verhoogde loodgehalten worden verwacht.

De pilot Staatsliedenbuurt

De keuze voor de pilot is gevallen op de Staatsliedenbuurt. De wijk is gebouwd op een 19e -eeuws industriegebied en het is mogelijk de meest verontreinigde woonwijk van Amsterdam. Volgens bekende bodemformatie komen in de wijk zeer hoge loodgehalten voor. De wijk is gebouwd in een typisch Amsterdamse bouwblokkenstijl met 4 woonlagen en binnentuinen. Er wonen ca. 500 kinderen van 0-3 jaar en circa 800 kinderen van 4-14 jaar. Van de woningen zijn er 2.400 bewoond door de eigenaars, er zijn 3.700 corporatiewoningen en de overige 1900 worden door particulieren verhuurd. Hierdoor is er de mogelijkheid om ervaring op te doen in verschillende situaties. Een ander voordeel van de wijk is dat deze duidelijk begrensd is en eventueel in 3 of 6 logische eenheden is op te delen.

Planning

De afgelopen periode hebben de voorbereidingen stil gelegen als gevolg van de actualiteiten rondom loden waterleidingen en de coronacrisis. Het voornemen is om in september te starten met de wijkgerichte aanpak in de Staatsliedenbuurt. Voorafgaand daaraan wordt in samenspraak met de GGD en de gebiedsmakelaar in de wijk een brief gestuurd aan bewoners van begane grond woningen, waarin uitleg wordt gegeven over de risico's van lood. Aangeboden wordt om bij bewoners metingen in de tuin uit te voeren en maatwerkadvies te geven. Daarnaast wordt een laagdrempelig inloopspreekuur georganiseerd.

Volgende processtappen

Advies, afstemming en participatie

Komende periode wordt gebruikt voor verdere afstemming:

- Opstellen communicatieplan met GGD;
- Afstemming met woningbouwcorporaties voor uitvoering onderzoek in tuinen van corporatiewoningen;
- Continue afstemming met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en de GGD in de gemeentelijke werkgroep lood;
- Verdere afstemming planning en inhoud van de pilot met gebiedsmakelaar Staatsliedenbuurt en voor een actueel inzicht in de dynamiek in het gebied 5.1, 2, e 5.1, 2, e ;
- Afstemming met programma loden drinkwaterleidingen om een gelaagdheid in de communicatie rondom lood te bewerkstelligen.

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2020-037039	20200609 tussenrapportage lood.docx (msw12)
AD2020-029355	Staf West 5.1, 25.1, 2, e (1) Voordracht (pdf)

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Grond en Ontwikkeling, 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e @amsterdam.nl en 5.1, 25.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e

Uitslag